

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient de tramitació ordinària núm. 19/2024 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat en reunió ordinària de data 10 de febrer de 2025 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 19/2024

ASSUMPTE: Escrit de queixa del Sr. J.O.F. per una informació que es va donar pel Telenotícies cap de setmana de TV3 el dia 30 d'agost on feia esment del tancament de l'edifici de Can Jorba per considerar que, en el seu tractament informatiu, s'ha pogut vulnerar el Codi Deontològic.

ANTECEDENTS

El 28 de setembre de 2024 es rep al CIC via correu electrònic un escrit signat pel senyor J.O.F.R. en què es lamenta del tractament donat en un Telenotícies de Cap de Setmana (del dia 30 d'agost) a la notícia del tancament definitiu dels magatzems comercials situats al Portal de l'Àngel de Barcelona que en els darrers anys havia ocupat El Corte Inglés i que en el seu moment havien estat la seu de Can Jorba.

L'autor de la queixa és descendent de la família fundadora dels magatzems i s'expressava en aquests termes:

"La notícia anava acompanyada d'un directe del periodista Ruben Cabús i un recull històric de la trajectòria dels magatzems Jorba. El recull era més o menys acceptable però el que no es pot acceptar es que diguessin al final del recull, en un off (veu femenina de la que no m'han donat el nom) que "la família havia estirat més el braç que la màniga". Jo com a familiar directe he exigít una rectificació... i m'agradaria saber d'on han tret aquesta informació. Estirar més el braç que la màniga no respon a criteris periodístics ni al rigor que un periodista ha de tenir a l'hora d'informar. Si el que han volgut es fer una gracieta, malauradament, cada cop més habitual als mitjans, no n'ha fet gens ni mica. Els hi exigít rectificació i com veureu en el document adjunt, no responen a allò que no els interessa contestar. S'excusen amb bones paraules dient que en un minut no hi cap tot, i això no té res a veure amb la frase: estirar més el braç que la màniga, i a la que jo argumento en el meu escrit al Servei d'atenció a l'espectador, per exigir la rectificació. Jorba era una societat anònima. Hi havia un gerent i havia de passar comptes amb el consell d'administració. Quan es va vendre no va deixar deutes, no es va acomiadar a ningú. Tal com està explicat a la crònica, sembla com si "la família" fes el que en volgués amb l'empresa. Ningú es va enriquir ni en va treure profit. En dono fe. Eren temps difícils i no es va permetre l'ampliació de capital, alhora que competidors com El Corte Inglés que ja s'havia instal·lat un parell d'anys abans, o Preciados, tenien la intenció de consolidar-se a la ciutat i a qui des de l'administració se'ls hi facilitava tot. La frase feta: "estirar més el braç que la màniga", és un terme col·loquial i tot i que el seu significat es fer mes despeses que no pas n'entren, no deixa de ser un terme ambigu utilitzat també per dir que se'n quedaven més del compte, que pot confondre a l'espectador i que per tant no hauria d'haver-se utilitzat en una informació d'un mitjà de comunicació de gran abast com es TV3. En tot cas que ho justifiquin i diguin d'on han tret la informació. Com que

la crònica no venia signada m'agradaria saber qui n'ha estat l'autora, atès que la veu en off que expressava aquesta frase era femenina, i pel que em diuen el Sr Cabús, autor del directe, no n'era el responsable. Per tant crec que s'han vulnerat els criteris 01,02 i 03 del Codi deontològic. Adjunto arxiu de queixa original al servei d'atenció a l'espectador de TV3 i la seva resposta, i enllaç a la notícia de TV3.”

Aquest és l'enllaç facilitat:

<https://www.3cat.cat/3cat/can-jorba-98-anys-i-diferents-vides/video/6298021/>

Uns dies més tard, el 30 de setembre, el mateix senyor Sr. F. tornava a adreçar-se al CIC amb un escrit on hi ampliava i en alguns aspectes matisava la seva missiva anterior:

“Hola de nou! Disculpeu que us continuï escrivint però el que passa és que sento que em vaig precipitar a escriure al servei d'atenció a l'espectador de TV3. No perquè em retracti sinó que per qüestions de temps i espai no em vaig poder explicar suficientment bé. En el recull històric, s'esmenten les novetats arquitectòniques i les innovacions funcionals del moment, però no es fan ressò del que va ser més important. La terrassa al marge d'aquest petit zoo anecdòtic, que es reduïa a un ximpanzé i una gran gàbia de canaris, s'hi feia tota classe d'esdeveniments infantils, i una sala d'espectacles annexa on s'hi feien tot tipus d'actes culturals, presentacions, desfilades, concursos... i fins i tot des d'allà emetien un programa de radio i una revista que iniciava fa cent anys la venda per catàleg. . Serveixi això per entendre que Can Jorba no era solament un comerç especulatiu com son ara la majoria de comerços sinó que participava i contribuïa a la vida cultural de la ciutat. D'això no se n'esmenta res al recull històric, i es precisament el que va fer grans aquests magatzems. En tot cas és això el que havia de transmetre la notícia. El meu avi que va ser en el seu moment gerent de l'empresa, i que vivia a la rebotiga, en un pis annexa del carrer Santa Anna ho vivia intensament com una extensió de la seva pròpia família. Per tant em dol que justament el recull històric acabi per perjudicar la imatge de la família que tan esforç i entrega a la ciutat hi va dedicar, a base de dir que havia tancat perquè havia estirat més el braç que la màniga. Se'n van fer molts d'esforços. Eren temps difícils, però no va haver-hi de cap manera, ni malversació ni mala praxi, així com tampoc es van deixar deutes ni es van fer acomiadaments. No ens ho mereixem!”

Pel que fa a l'escrit de queixa presentat a l'oficina d'atenció a l'audiència de TV3, s'expressava en els següents termes:

“Des de quan el TN cap de setmana es dedica a les “fake news”? Com es poden afirmar coses des d'un mitjà públic sense assessorar-se degudament?. Ahir a la notícia sobre el tancament dels antics magatzems Jorba i fent un repàs de la història de l'empresa es diu que el propietari era Pere Jorba i Rius quan en realitat era el president del consell d'administració, atès que era una societat anònima, diferenciada de la casa mare ubicada a Manresa fundada per Pere Jorba i Gassó i també una societat anònima. En un altre moment es va arribar a dir textualment, que els magatzems Jorba havien tancat perquè havien estirat més el braç que la màniga. RES MES FALS!! Van tancar perquè com a conseqüència de l'autarquia no es permetia l'entrada de capital estranger. Hi havia un grup inversor de capital suís que hi volia invertir però no es va autoritzar la seva entrada, afavorint així l'expansió del Corte Inglés i Galerías Preciados a Barcelona. No va ser mai una empresa que estirés mes

el braç que la màniga perquè precisament el creixement d'aquesta empresa va ser com a conseqüència de reinvertir els guanys de la companyia sobre la pròpia empresa. I així Joan Jorba que en realitat va ser el cervell empresarial que a la notícia ni se l'esmenta, va fer prosperar un negoci familiar des d'una botiga a Manresa fins a convertir-la en uns magatzems a Manresa, Barcelona i fins i tot a Brussel·les. Tot un model i referent d'iniciativa empresarial. Ningú de la família es va enriquir ni en va treure profit. En dono fe! El Sr Ruben Cabús no sé de on ha tret la informació, perquè el que ell afirma no ho trobaríem ni a Internet. Exigim rectificació!"

[Nota: els textos del demandant han estat transcrits amb algunes esmenes de faltes ortogràfiques i de picat.]

AL·LEGACIONS

Donat que l'autor de la queixa es va adreçar primer a l'oficina d'Atenció a l'Audiència de TV3 abans de fer-ho al Consell de la Informació, abans de recollir les al·legacions fetes pel mitjà al CIC reproduïm la resposta que va rebre directament el senyor F.:

Benvolgut senyor F.: Gràcies per contactar amb nosaltres. Prenem nota dels seus comentaris i lamentem que no estigui d'acord amb tot el contingut de la peça, perquè, precisament, des del Telenotícies el que volíem era posar en valor el significat històric de les diferents etapes i propietaris de l'emblemàtic edifici del Portal de l'Àngel.

Es tracta d'un breu apunt, on difícilment es pot condensar gairebé cent anys d'història en un minut: fem referència a Pere Jorba, tal com recull la Enciclopèdia Catalana. En qualsevol cas, es tractava també de destacar l'època daurada i la capacitat d'innovació del centre, per a les noves generacions que no són conscients de la seva història.

Malgrat tot, el format i el temps assignat difícilment ens permetien entrar en el detall dels canvis de model del comerç al llarg dels anys ni les dificultats d'un negoci que, certament, va haver de vendre's a una altra empresa quan no va ser possible l'arribada d'un inversors suís.

Una última consideració: Ruben Cabús no ha estat l'autor d'aquesta crònica.

Li agraïm la confiança i l'interès que manifesta per la qualitat dels nostres continguts.

I, ara sí, les al·legacions formalment presentades al Consell de la Informació, adreçades al secretari general i, a diferència d'ocasions anteriors, sense la signatura de cap representant del mitjà:

Em poso en contacte amb vostè en relació a una queixa rebuda al Consell de la Informació de Catalunya (en endavant, el FCIC) sobre una possible vulneració dels criteris 1, 2 i 3 del Codi Deontològic.

En aquest sentit, EXPOSEM

Primer.-Que el FCIC té com a finalitat vetllar pel compliment dels principis d'ètica professional periodística que consten en el Codi Deontològic.

Segon.- Que el queixant considera vulnerats els Criteris 1 (informar de manera acurada i precisa), 2 (evitar perjudicis per informacions sense prou fonament) i 3 (rectificar les informacions incorrectes) del Codi Deontològic.

Tercer.- Que el queixant considera inexacte en la peça del TN, que es va emetre el 30 d'agost, és l'expressió "la família havia estirat més el braç que la màniga".

Quart.- Que la peça pretenia posar en valor el significat històric de les diferents etapes i propietaris de l'emblemàtic edifici del Portal de l'Àngel. Però malauradament no es podia obviar alguns fets, fets que també han estat reflectits en altres mitjans i fins i tot per un historiador especialitzat en Manresa i personalitats de manresanes. Adjuntem al present document, dossier amb diferents retalls.

Cinquè.- Que en base a tot el que s'ha exposat, no creiem vulnerats els criteris 1, 2 i 3 del Codi Deontològic.

Nota: aquest document inclou un link que no ha resultat practicable des del PDF facilitat.

PONÈNCIA

En fer l'anàlisi d'aquest cas s'han de deixar de banda qüestions colaterals o menors que no poden desviar l'atenció d'allò que és substancial.

Hi ha, per exemple, el tema de l'autoria de la peça. Queda clar que no correspon al periodista Ruben Cabús, que només va tenir al seu càrrec la connexió en directe realitzada des del Portal de l'Àngel. Però tampoc, a poc que es coneguin el sistema de producció dels informatius de qualsevol televisió, no es pot inferir que l'autoria correspongui a la mateixa persona que posa la veu en off. Per tant, cal pensar que es tracta d'una peça que només es pot atribuir, de manera genèrica, als Serveis Informatius de TV3.

Una altra mena d'assumptes que cal obviar són consideracions que fa el senyor F., tant quan s'adreça a TV3 com quan ho fa al CIC, sobre detalls que contextualitzen la relació que els seus avantpassats havien tingut amb la fundació i la propietat de Magatzems Jorba. Hi ha elements que ell troba a faltar a la crònica, o matisos que per a ell podrien resultar rellevants, però ell mateix accepta que, en termes generals, la informació és acurada. Més encara, tractant-se d'una peça documental que resumeix en un minut la trajectòria d'una empresa amb un segle d'història.

Centrem-nos, doncs, en allò que és l'element central de la queixa, allò que realment la motiva. Es tracta de l'expressió "estirar més el braç que la màniga" usada pel redactor o redactora anònim per tipificar l'actitud de la família propietària en l'època anterior a la de la pèrdua de la titularitat dels magatzems.

És aquesta expressió la que realment fereix el senyor F. i la que motiva que, en certa manera, hagi quedat en entredit l'honor familiar.

Segons el diccionari de l'IEC, "estirar més el braç que la màniga" significa: *Algú, fer despeses superiors a les que li són possibles.*

Altres diccionaris o vademècums consultats recullen exactament la mateixa descripció. Cal advertir, tanmateix, que es tracta d'una locució col·loquial, que s'escapa força dels registres formals i que es usada pràcticament sempre en un to jocós o burlesc.

Vegem ara allò que vol dir o allò que podria voler dir l'ús d'aquesta expressió en el punt de la crònica en què se situa. Tot sembla suposar que el redactor o redactora no ha trobat una fórmula millor per referir-se a una possible gestió deficient de l'empresa en els anys de referència.

Això és segurament el que es vol argumentar a les alegacions presentades per TV3 quan s'hi inclou uns textos periodístics de La Vanguardia i de l'Ara en què s'explica la trajectòria de Jorba amb algunes crítiques a la gestió empresarial feta en el seu moment. Sorpren en aquest punt que un mitjà de la importància de TV3 hagi d'escudar-se en textos periodístics d'altres mitjans per argumentar la seva pròpia defensa. Es podria pensar que això no deixa de ser un reconeixement implícit que la peça emesa al Telenotícies no havia comptat amb suficients elements documentals propis.

Sigui com sigui, aquestes altres cròniques es refereixen a una gestió no prou bona, o a factors de la conjuntura econòmica d'aquella època, per explicar la davallada soferta pels magatzems i la seva adquisició per part de Galerías Preciados. En cap cas, que l'empresa o la família propietària fes "despeses superiors a les que li eren possibles". En usar aquesta expressió, que com dèiem té unes connotacions clarament jocoses o burlesques, la peça de TV3 pot estar donant a entendre que hi va haver per part dels gestors de Jorba uns comportaments frívols o excessivament despreocupats, sense que hi hagi cap dada o raonament que ho sustenti.

En definitiva, no és aquesta frase la que es podria considerar més escaient per al registre informatiu a què TV3 té acostumada la seva audiència, i menys en el marc de la informació econòmica. Per tant, no és estrany que el senyor F. consideri que han estat vulnerats els criteris 1 i 2 del codi: informar de manera acurada i precisa, d'una part, i evitar perjudicis per informacions sense prou fonament, per l'altra. És cert que poden haver existit els pal·liatius de la brevetat de la peça i la necessitat de buscar expressions que resumeixin en poques paraules qüestions que són molt complexes. Però no es pot deixar de reconèixer que al demandant li assisteix tota la raó.

El demandant també pensa que pot haver estat vulnerat el criteri 3 del Codi, el que fa referència a les rectificacions d'aquelles informacions que s'han demostrat falses o enganyoses. I és cert que ell va fer aquesta reclamació a l'oficina d'Atenció a l'Audiència i que no va ser atesa. Però pel que fa a aquest aspecte de la qüestió caldria fer algunes consideracions. En primer lloc, potser el lloc més adequat per presentar formalment una petició en aquest sentit no és l'oficina d'Atenció a l'Audiència, on es reben centenars de reclamacions de tota mena i on en molts casos es respon d'ofici i d'una manera més o menys estandarditzada, sinó a la Direcció dels Serveis Informatius o, fins i tot, a la Direcció de la cadena. Difícilment es pot concloure que TV3 hagi negat el dret de rectificació a partir de la resposta rebuda per part de l'esmentada oficina. I no estem parlant del dret establert per llei, que en aquest cas encara haurien de ser majors les formalitats.

A més, cal reconèixer que un mitjà audiovisual no té gens fàcil fer una rectificació d'aquesta mena a partir de la petició d'una persona interessada. Fins i tot en cas que s'accepti que ha existit una errada en allò que s'ha emès, com cal fer l'esmena? És fa difícil imaginar, al cap d'unes setmanes de l'emissió de la peça posada en qüestió, que se'n prepari una altra que, sense venir a tomb des del punt de vista de l'actualitat informativa, asseveri que no és cert que la família Jorba estirés més el braç que la màniga. Es pot concebre també la fórmula que un conductor del Telenotícies expliqui el fet, demani disculpes, etc. Però aleshores, possiblement s'estaria abocant les persones interessades a ser víctimes de l'actualment anomenat "efecte Streisand" (abans se'n solia dir més aviat "efecte boomerang"), és a dir, que el públic pari esment en una expressió o en un concepte que en el seu moment havia passat desapercbut per a la majoria.

Aquestes darreres consideracions porten a descartar la idea que s'hagi incomplert de manera flagrant el criteri 3 del Codi, però en canvi sí que es pot esperar que hi hagi algun tipus d'esmena per part de TV3 sobretot en el sentit que no quedi per a la història aquesta peça tal com va ser emesa. En altres paraules, seria desitjable que la crònica o bé fos eliminada de la plataforma digital o bé que hi fos suprimida o modificada la desafortunada frase que ha donat lloc a la queixa.

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent:

ACORD

La peça informativa emesa al Telenotícies el 30 d'agost de 2024 sobre la història dels magatzems Can Jorba infringeix els criteris 1 i 2 del Codi Deontològic.

D'una altra part, s'insta TV3 a eliminar o a modificar l'expressió "estirar més el braç que la màniga" del repositori digital on hi pugui ser accessible aquesta peça informativa.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 10 de febrer de 2025. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General